

Republica Moldova, peste 84 de ani, continuă să fie singurul stat care resimte direct efectele Pactului Ribbentrop-Molotov

Republica Moldova, peste 84 de ani, continuă să fie singurul stat care resimte direct efectele Pactului Ribbentrop-Molotov

Andrei Dudnic

Istoric, Ofițer de presă

www.promolex.md

Articol de Opinie.

La 23 august 1939, Ministrul de externe al Germaniei Naziste, Joachim von Ribbentrop și omologul său sovietic, Veaceslav Molotov, semnează, la Moscova, Pactul de neagresiune sovieto-german, însoțit de Protocolul Adițional Secret. Drept rezultat, Europa de Est este împărțită în sfere de influență între Hitler și Stalin.

Conform noile configurări teritoriale schițate de cei doi dictatori, Uniunea Sovietică urma să anexeze, printre alte teritorii, Basarabia care, pe tot parcursul perioadei

interbelice, s-a aflat în vizorul politicii externe promovate de Kremlin. Guvernul bolșevic nu a recunoscut niciodată unirea Basarabiei cu România și promova ideea „eliberării muncitorilor basarabeni de sub jugul ocupației burgheze românești și **reunirea poporului moldovenesc** într-un stat sovietic unic”. În consecință, la 28 iunie 1940, trupele sovietice au ocupat Basarabia împreună cu Bucovina de Nord și Ținutul Herța (*tradițional, Moscova a continuat practica de a încălca acordurile semnate: ultimele două teritorii nefiind parte a protocolului secret din 23 august 1939*).

Cine sunt acei moldoveni cu care trebuia să fie „reunită” Basarabia?

În anul 1924, la doi ani de la sfârșitul războiului civil și instaurarea definitivă a puterii sovietice, elitele bolșevice de la Moscova au început să lucreze asupra conceptului de expansiune a comunismului. Una dintre direcțiile strategice ale viitoare expansiuni era Europa de Sud-Est și, în primul rând, Basarabia. Prin urmare, în stânga Nistrului, pe teritoriul RSS Ucraina, unde locuiau circa o treime de etnici români, la data de 12 octombrie 1924, este formată Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească (RASSM), care urma să devină un cap de pod pentru viitorul export al comunismului.

Potrivit grupului de inițiativă care a stat la baza acestui proiect, „noua republică va putea juca același rol de factor politico-propagandistic, pe care îl joacă Republica Bielorussiană față de Polonia și cea Carelă – față de Finlanda. Ea va focaliza atenția și simpatia populației basarabene și va crea pretexte evidente pentru pretențiile alipirii Basarabiei la Republica Moldovenească”.

Prin formarea RASSM, sovieticii au aplicat în practică așa-numitul „principiu piemontez”[\[1\]](#), care presupunea crearea unui anumit centru politic ce va juca un rol de frunte în unificarea unui grup etnic sau supraetnic și va asigura

formarea statalității sale. Astfel, era cultivată ideea ca anume RASSM să devină acel centru de greutate politică, în jurul căruia se vor uni toți moldovenii. Jumătate de secol mai târziu, anume existența istoriei și ideii acestui presupus centru, va încuraja apariția mișcării separatiste în stânga Nistrului.

Concomitent, Guvernul sovietic considera că model social-economic pus în practică în această „republică” artificială, deopotrivă cu colectivizarea forțată, deschiaburirea, deportarea „dușmanului de clasă” și alte „farmece” ale sistemului totalitar sovietic vor determina locuitorii din dreapta Nistrului să accepte rapid comunismul.

Pe parcursul perioadei interbelice, în RASSM au avut loc ample procese de rusificare, moldovenizare, îndoctrinare, de rând cu propaganda valorilor sovietice în aparatul birocratic, sursele de informare în masă, sistemul educațional, cultură etc. Una dintre cele mai complicate era chestiunea lingvistică, care, în 16 ani, a trecut prin trei etape. Inițial, a avut loc perioada de inventare și construcție a „limbii moldovenești”, în baza grafiei chirilice. Apoi, sovieticii și-au dat seama că prin intermediul acestei „limbi” nu vor reuși să promoveze eficient comunismul la vest de Nistru, fiind luată decizia de „latinizare” a „limbii moldovenești”. În câțiva ani însă, autorii „latinizării” au fost declarați „dușmani ai poporului” și „spioni români”, iar limba revine la grafia chirilică, continuând procesul de „moldovenizare”.

Scopul acestor acțiuni era de a demonstra că moldovenii sunt un popor total diferit de români, cu propria limbă, istorie și cultură, care este doar tangențial legat de România. Ulterior, același exercițiu urma să aibă loc și în teritoriul dintre Nistru și Prut. Cu alte cuvinte, RASSM era un instrument marionetă, prin intermediul căruia se încerca manipularea populației din statele vecine (*paradoxal, dacă facem o comparație dintre RASSM și republica moldovenească nistreană (rmn) actuală, nu se schimbă prea multe*).

Să revenim la consecințele Pactului.

După anexarea Basarabiei, Guvernul sovietic a început pregătirile pentru proclamarea noii republici unionale. Astfel, la 2 august 1940, prin decretul semnat de I. Stalin, a fost creată Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM), în componența căreia au intrat și șase raioane din deja fosta RASSM, teritoriu, care la acea etapă, a trecut prin toate etapele sovietizării. Deja atunci, în stânga Nistrului, au fost puse bazele fracționismului, care se afla într-o stare de letargie, determinată de conformismul existenței comune sub cupola sovietică.

Deși în perioada ocupației Basarabia a trecut prin aceleași fenomene și procese ideologice, totuși, fundamentul național în spațiul pruto-nistean s-a păstrat mult mai bine, decât în regiunea din stânga Nistrului, unde elitele românești fie lipseau cu desăvârșire, fie erau dogmatizate. În perioada sovietică, regiunea a fost sub influența puternică a ideologiei comuniste și a politicii de rusificare promovate de Moscova. Drept rezultat, aici s-a format o moștenire culturală, mentală și identitară distinctă, iar regiunea s-a dezvoltat într-un mediu separat de influențele culturale și istorice ale Moldovei. Cu alte cuvinte, putem spune că, în stânga Nistrului conceptul sovietic de „moldovenizare” a avut mai mult succes, decât în spațiul din dreapta Nistrului.

Acest fapt a fost demonstrat în timpul Mișcării de Eliberare Națională de la sfârșitul anilor '80, când, treptat, au fost reabilitate limba, cultura și valorile tradiționale românești, iar, într-un final, a fost proclamată și independența Republicii Moldova. În stânga Nistrului aceste evenimente au fost percepute ca un pericol existențial. Elitele pro-ruse și pro-URSS din regiune (*altele nu existau*) nu se puteau împăca cu aceste idealuri, acuzând Chișinăul de naționalism și nazism (*nu vă amintește nimic?*). Utilizând această retorică manipulatoare, Tiraspolul își proclamă propria „independență”, iar secesionismul inert până atunci, capătă o formă vie.

Într-un final, pe Nistru a izbucnit un război sângeros, efectele cărui le resimțim până în prezent (*și, cu siguranță, le vom simți încă mult timp*). Acele elite care pledau pentru „statalitatea” transnistriei, au preluat puterea și continuă să profite de beneficiile ei. Au transformat regiunea într-un teritoriu al impunității, cu elemente distincte ale fostului regim totalitar sovietic, unde nu există loc pentru respectarea drepturilor fundamentale ale omului, unde este persecutată orice formă de disidență, unde procesul electoral este doar mimat, iar opoziția politică – inexistentă.

Un apropo.

Unul din argumentele juridice care stă la baza presupusei independențe a rmn este chiar Actul de Independență al Republicii Moldova. Astfel, „deputatul transnistrean”, Valerian Tulgara, afirma în 2006, că Republica Moldova nu are nici un drept asupra regiunii de la Est de Nistru, întrucât, sub aspect juridic, ea ar fi renunțat la acest teritoriu odată cu ieșirea din Uniunea Sovietică și denunțarea Pactului Ribbentrop-Molotov[2]. Același lucru l-a declarat și Grigore Maracuță care, în perioada 1991-2005, a îndeplinit funcția de pretins „președinte al Parlamentului” autoproclamatei rmn. Pactul Ribbentrop-Molotov a devenit, la Tiraspol, argument pentru „independența” rmn.

În loc de concluzii.

La opt decenii distanță de acele evenimente, Kremlinul continuă practica de fragmentare a statelor naționale și formarea presupuselor republici populare în interese proprii. În paralel, regiunea transnistreană, la fel ca și în perioada interbelică, este un instrument de propagandă și manipulare în mâinile Moscovei. Doar că, de această dată, nu sunt promovate idealurile sovietice, dar valorile așa-numitei „lumi ruse”. După opt decenii, instrumentele s-au schimbat, nu și retorica, care a fost doar adaptată la noua conjunctură geopolitică, dar, în fond, urmărește aceleași scopuri și interese de

promovare a expansionismului rus.

---

[1] Piemontul este o regiune istorică din Italia, care la mijlocul secolului al XIX-lea a condus procesul de unificare a tuturor pământurilor italiene într-un singur stat.

[2]

https://www.bbc.co.uk/romanian/news/story/2006/06/060612_moldova_transnitria_ribbentrop.shtml